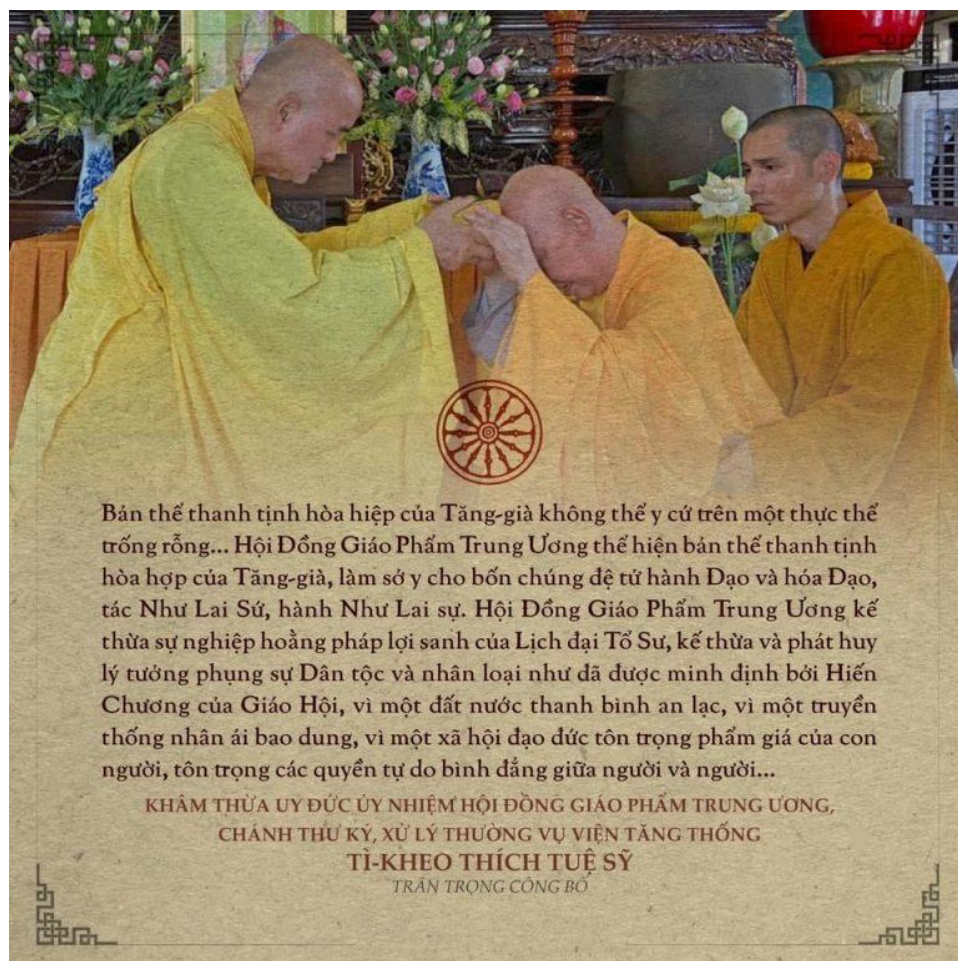

Nguyễn Lê – Về cụm từ "xử lý thường vụ" trong chức vụ mới của thầy Tuệ Sỹ

05/9/2022

I) Theo nhiều nguồn tin khác nhau phổ biến trong mấy ngày qua thì thầy Thích Tuệ Sỹ được Hội đồng giáo phẩm trung ương Giáo hội Phật giáo Việt Nam Thống nhất (GHPGVNTN) suy cử làm “Chánh Thư ký xử lý thường vụ Viện Tăng thống” của Giáo hội.

Với những bạn đọc trưởng thành sau 1975, 4 từ Xử lý thường vụ (XLTV) quả là xa lạ, vì không hề có trong ngôn ngữ xã hội Việt Nam trong hơn 47 năm qua. Có thể vì lẽ đó mà

có một vài bạn đã hỏi tôi về những từ này, xem có dưới thời VNCH (tức trước 1975) không, và nếu có thì nghĩa là gì?

Nếu ta chỉ cụm từ này làm hai thì sẽ có động từ “xử lý” và danh từ “thường vụ”, cả hai khác nhau hoàn toàn về ngữ nghĩa. Theo nghĩa hiện nay, động từ xử lý áp dụng chủ yếu trong ngành tư pháp và hành chính: xử lý một trường hợp phạm tội, xử lý công việc... còn danh từ thường vụ được sử dụng để chỉ bộ phận thường trực trong một tổ chức hay cơ quan: Thường vụ Quốc Hội, Thường vụ Tỉnh ủy

Song về cụm từ XLTV, cần xác định ngay là nó chỉ được sử dụng phổ biến trong chế độ công vụ của VNCH trước tháng 4.1975, với một nghĩa khác biệt hoàn toàn với hai từ trên. Nó dùng trong trường hợp một công chức (hay quân nhân) được giao phó tạm thời một chức trách nào đó và sẽ bàn giao lại khi có người được chính thức cử vào cương vị này. Do đó, trong cụm từ trên liên quan đến thầy Tuệ Sỹ, nếu hiểu khái niệm XLTV theo chế độ VNCH trước 1975 thì có nghĩa là thầy được chính thức cử làm Chánh thư ký và tạm thời điều hành Viện Tăng thống, chờ Hội đồng giáo phẩm bàn bạc và đưa ra quyết định chính thức về người sẽ làm Tăng thống. Trong trường hợp này, sẽ có hai tình huống xảy ra:

- 1) Giáo hội sẽ cử một người khác vào cương vị Tăng thống và thầy Tuệ Sỹ sẽ bàn giao Viện Tăng thống cho người này, trở lại cương vị chính thức là Chánh Thư ký của Viện.
- 2) Thầy Tuệ Sỹ được chính thức hợp thức hóa chức vụ Tăng thống, với 2 tình huống phụ có thể xảy ra:
 - a) Thầy vừa là Tăng thống, vừa kiêm Chánh thư ký Giáo hội

b) Giáo hội cử một người khác đảm nhận vai trò Chánh Thư ký do thầy Tuệ Sỹ giao lại để chỉ giữ trọng trách tại Viện tăng thống.

Thường là tình huống b) xảy ra trong hầu hết trường hợp.

Vì cụm từ XLTV chỉ sử dụng tại miền Nam trước tháng 4.1975 nên bài giải thích ngắn này áp dụng theo chế độ công vụ VNCH. Tuy nhiên, nếu GHPGVNTN hiện nay sử dụng từ này với một nghĩa riêng, không giống với nghĩa đã trình bày trên, thì đó là quyền của giáo hội, và tất nhiên, sự giải thích trên không còn có giá trị nữa.

II) Nhân đây, xin trình bày bổ sung một từ cũng khá quen thuộc và có nghĩa gần gũi với từ XLTV, đó là từ “Quyền”, cũng rất phổ biến trong bộ máy hành chánh VNCH. Hai từ này có các dị biệt sau:

- Người XLTV chỉ tạm thời giữ cương vị vừa được giao, sẽ phải giao lại khi có người được chính thức cử đến

- Người “quyền” chức chính thức đảm nhiệm chức vụ trong thời gian lâu dài, song sở dĩ phải gọi là “quyền” là vì ngạch trật của người đó chưa tương xứng với chức vụ được giao. Đơn cử một ví dụ: trong tổ chức Bộ, chức vụ Tổng Giám Đốc theo qui định đòi hỏi người giữ chức vụ đó phải ở ngạch trật Đốc sự thượng hạng hạng 1 trở lên chẳng hạn, song ông X chỉ mới ở ngạch trật Đốc sự thượng hạng hạng 3 (còn kém hai trật), nên ông phải giữ Quyền Tổng Giám đốc cho đến khi thăng đến hạng nhất thì trước chức vụ TGD của ông mới không còn chữ Q. nữa. Trong giới hành chánh miền Nam trước 1975, anh em thường nói đùa với nhau: “ông ấy rụng Q. rồi!”

- Với người XLTV một chức vụ, vì là tạm thời, nên không đòi hỏi ở mức độ ngạch trật hay chức vụ, ví dụ Bộ Tài chính đang khuyết một Tổng Giám Đốc Nha A, thì Bộ có thể cử ông Thứ trưởng B hay ông Phó Tổng Giám Đốc một Nha nào đó tạm XLTV.

Với những chi tiết trình bày trên, hi vọng soi sáng được phần nào về chức vụ “Chánh thư ký kiêm XLTV Viện Tăng thống” của thầy Tuệ Sỹ

Lê Nguyễn

5.9.2022

<https://www.facebook.com/lenguyenpd>